د) تفکیک بین ظهور تصوری و تصدیقی

اما نسبت به فرمایش سید؛ وقتی ایشان شروع به جواب دادن می‌کنند، می‌فرمایند:

> **و أمّا عن الرابع، فبأنّ ظهور لفظ الرؤية في الرؤية الشائعة المتعارفة الا يدلّ على عدم إرادة غيرها من اللفظ، و إنّما يقتضي ذلك القطع بإرادتها منه، و يتوقّف إرادة الغير و عدمها على دليل يدلّ عليه. و كما الا يدلّ اللفظ على إرادة الرؤية الغير الشائعة فكذا الا يدلّ على عدم إرادتها.[1]**

«فبأنّ ظهور لفظ الرؤية في الرؤية الشائعة المتعارفة الا يدلّ على عدم إرادة غيرها»؛ ظهور و عدم اراده را مطرح کردند. یعنی دو بحث مراد و ظهور دارد نزدیک به هم به کار می‌رود. منظورتان از ظهور، ظهور تصدیقی است؟ یا ظهور تصوری است؟ چون می‌گویند «لا یدل علی عدم الاراده»؛ معلوم می‌شود که منظورشان از ظهور اول، ظهور تصوری است. چون می‌گویند «لایدل علی عدم اراده». اگر محور اراده بود که نمی فرمودند «لایدل علی عدم الاراده». معلوم می‌شود ظهوری که اول می‌گویند برای بدنه زبان است. برای کاربرد است.

شاگرد: برای چه ظهور تصدیقی منظورشان نبود؟

استاد: چون می‌گویند ظهور در رؤیت، دلالت ندارد که غیرش را اراده نکرده. پس بحثشان سر مراد متکلم نیست.

شاگرد۲: ظهور در اراده فرد شایع، ملازمه ندارد با عدم اراده فرد ندارد.

استاد: نمی‌خواهند بگویند مرادش، دو مراد است. می‌گویند مراد متکلم نزد مخاطب تحلیل می‌رود به متیقن الاراده و مشکوک الاراده. اما اراده او که دو تا نیست. دو تا اراده که ندارد.

شاگرد۲: می‌فرمایند با ملاحظه غلبه، این لفظ در فرد غالب ظهور تصدیقی پیدا می‌کند. می‌فرمایند این ظهور تصدیقی در فرد غالب، دلالت نمی‌کند که در فرد ندارد اراده نشده.

استاد: یعنی دو تا اراده هست؟

شاگرد۲: یعنی با غلبه می‌فهمیم که متکلم حتماً فرد غالب را اراده کرده است.

استاد: غلبه در بستر زبان، یا غلبه در کلام؟

شاگرد۲: همانطور که در ادامه دارد، ظاهراً می‌فرمایند همانطور که غلبه رؤیت، در غروب است، با این ملاحظه می‌فهمیم که منظور از رؤیت، اراده رؤیت غالبه است. اما اینکه غلبه باعث شود ظهور در اراده فرد غالب باشد، مانع از اراده ندارد نمی‌شود.

شاگرد: خُب این دیگر ظهور نمی‌شود، این قدر متیقن از اراده می‌شود.

شاگرد۲: ایشان می‌خواهند بفرمایند در «صم للرؤیه» متقین مورد غالب است و نسبت به ندارد نمی‌دانیم.

استاد: اینکه می‌گویند ظهور دارد، ما قبول داریم وقتی ظهور تصوری آمد و صارفی نداشت، اصل عقلائی این است که یک ظهور تصدیقی هم طبق آن شکل بگیرد. عقلاء می‌گویند بستر زبان این ظهور را دارد. متکلم هم خلافش نیاورده پس اراده او هم بر وفق این ظهور تصوری است. ولی صحبت سر این است که الآن شروع این ظهور لفظ و منشأش، تصور شده ای نه.

شاگرد۲: در ادامه با تشبیهی که به مثل وجود می‌کند، یعنی در ظهور تصوری رؤیت مسلم می‌گیری که شامل مورد غالب و غیر غالب هم می‌شود. کما اینکه می‌فرمایی وجود شامل وجود ذهنی و خارجی هم می‌شود. یعنی در ظهور تصوری بحثی ندارند که شامل غالب و غیر غالب می‌شود. ولی به ملاحظه غلبه می‌خواهند بفرمایند ظهور تصدیقی آن در غالب است، لذا نسبت به غیر غالب مجمل می‌شود.

شاگرد: فرمایش ایشان این است که ظهور تصوری برای هر دو فرد هست، انصراف این را می‌رساند که ظهور تصوری داشته و اراده هم شده، حال صحبت سر این است که فرد دیگر هم اراده شده ای نشده.

استاد: می‌فرمایی مرحوم سید رؤیت شایعه مرادة را به‌عنوان متیقن پذیرفته‌اند، و این ظهور تصدیقی می‌شود.

شاگرد۳: وقتی می‌گوییم لفظ ظهور در یک معنا دارد، یعنی این معنا از آن فهمیده می‌شود، نه یعنی قدر متیقنش این است. لذا این دور می‌کند... .

استاد: ببینید وقتی ظهور می‌گویید، یعنی این ظاهر. دیگر دو تا ندارد که بعدش مشکوک شود. اگر مشکوک است که دیگر ظهور نیست. در مراد که چند مراد نداریم. مرادی که یکی بود، مجمل شد. دیروز هم عرض کردم. خُب حال آیا متکلم اعم اراده کرده یا نکرده؟ شما بفرمایید.

شاگرد: من می‌خواهم عرض کنم سید می‌فرمایند غلبه، یعنی ظهور تصوری رؤیت هم فرد ندارد و هم فرد غالب را شامل می‌شود، وقتی هم فرد غالب آمد، باعث می‌شود نسبت به مورد غالب ظهور باقی بماند و نسبت به فرد ندارد اجماع ایجاد کند.

شاگرد۲: ایشان در کلمه ظهور تصرف می‌کنند.

شاگرد: در ادامه نسبت به مدلول تصوری تصریح می‌کنند که شامل است و اعم است. وقتی با وجود مقایسه می‌کنند تصریح می‌کنند که در مرحله مدلول تصوری شامل غالب و غیر غالب می‌شود. یعنی گویا این غلبه وجودی باعث می‌شود که نسبت به مدلول تصدیقی و نسبت به فرد ندارد اجمال درست کند.

شاگرد۲: اتفاقا فرمایش ایشان دلیل دیگر بر استصحابی است که شما فرمودید. یعنی نه تنها حرف ایشان را ثابت نمی‌کند بلکه دلیل بر فرمایش شما می‌شود. چون اگر ظهور تصوری اعم

است، این عبارات را چطور حل می‌کنند؟!

---

[1] همان

بازبینی #1
ایجاد شده 4 آوریل 2026 13:53:55 توسط ... .
به روزرسانی شده 4 آوریل 2026 13:56:51 توسط ... .